

Svijetlo i sjena u skulpturi

Salonja, Domagoj

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:140369>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

DOMAGOJ SALONJA

LUMINO KONSTRUKCIJA 1
SVJETLO I SJENA U SKULPTURI

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

Izv. prof. dr. art. Tihomir Matijević

Osijek, 2020

SADRŽAJ

1. SAŽETAK.....	
2. UVOD.....	
3. SVJETLO I SJENA U SKULPTURI.....	
4. POJAVA METALNIH KONSTRUKCIJA OD 19. STOLJEĆA.....	
5. TEHNOLOŠKO-TEHNIČKI OPIS RADA.....	
6. LUMINO KONSTRUKCIJA 1.....	
7. ZAKLJUČAK.....	
8. LITERATURA.....	
9. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA.....	

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni pod naslovom

_____ te
mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis _____

1.SAŽETAK

Razvojem povijesti čovječanstvo dolazi do spoznaje za unapređenje materijala jače čvrstoće, te time dolaze do čeličnih konstrukcija i armiranog betona. Upravo o tim novim materijalima pišem u završnom radu kao referenca. Detaljnije pojašnjavam djela svjetski poznatih kipara u promišljanju svjetla i sjene u skulpturi. Povezujem više različitih razdoblja radi boljeg razumijevanja. Detaljno opisujem svaki korak u nastajanju zamišljene skulpture u prostoru.

Ključne riječi: beton, prostor, skulptura, konstrukcija, armatura, svjetlo, sjena

ABSTRACT

With the development of history, mankind came to the realization of the improvement of materials of greater strength, and thus came to steel structures and reinforced concrete. I write about these new materials in my final work as a reference. I explain in more detail the works of the famous sculptors of sculptors in the contemplation of light and shadow in sculpture, I connect several different periods for a better understanding. I describe in detail each step in the creation of an sculpture in space.

Key words: concrete, space, sculpture, construction, armature, light, shadow

2.UVOD

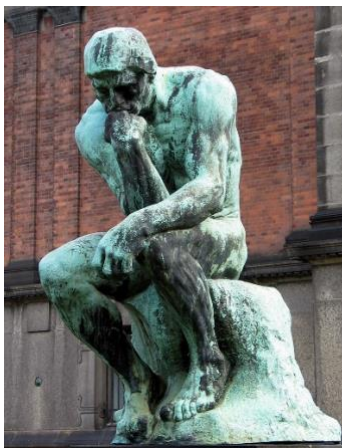
Ideja moga završnog rada je napraviti prostornu skulpturu pomoću metalne konstrukcije i umjetnog svjetla. Također bih spomenuo jednog suvremenog umjetnika i kipara od kojega sam dobio inspiraciju, a on je mladi hrvatski kipar Nikola Vudrag. U jako kratkom vremenu je zbog svoje kiparske kreativnosti zadobio pažnju cijeloga svijeta. Svoje skulpture radi od metalnih šipki, odnosno metalnih ploča te u nekim skulpturama koristi se i integriranim svjetlom. Također sam u pisani dio rada uvrstio poneke umjetnike kako bih mogao preciznije pojasniti povezanosti svjetla i sjene u umjetnosti točnije u skulpturi. Također sam se osvrnuo i ka arhitekturi u kojoj se koriste metalne konstrukcije, te takva građevina izgleda kao prostorni crtež što je i prvobitna ideja moga rada.

Slika 1.Nikola Vudrag, Drvo i kristali

3. SVJETLO I SJENA U SKULPTURI

Skulptura kao trodimenzionalan oblik nije potpuna bez osvjetljenog odnosno manje osvjetljenog prostora na samom radu. Teško je naći skladnu i uravnoteženu kompoziciju jer za razliku od crteža na papiru, skulptura ima i treću dimenziju pa time možemo okružiti oko cijele skulpture. Kao takav primjer možemo uzeti nakon veličanstvenog renesansnog genija Michelangela, likovna je umjetnost stoljećima čekala njegovog nasljednika. Njegov nasljednik je Parižanin François-Auguste-René Rodin. Taj impresivni nasljednik Michelangela imao je titulu najkontroverznijeg, najvažnijeg kipara svoga doba. Taj fascinantni i odvažni umjetnik je upravo taj koji je svojim umjetničkim djelima zasjenio sve ostale umjetnike, njegove kompozicije odišu maksimalnom igrom dinamike svjetla i sjene. U svojim djelima anticipirao je stoljeća razvoja trodimenzionalne umjetnosti i svoje vrijeme, pojavu impresionista s kojima gotovo istodobno stupa na svjetsku likovnu pozornicu.

Slika 2. Auguste Rodin, Misliac 1902.

Ova skulptura mislioca je pravi primjer izvanredno ukomponirane dinamične izmjene svjetla i sjene u umjetničkog djelu. Skulptura je izlivena u bronci dok je postolje od mramora. Odlike dinamičnih poza skulptura je prepoznatljiva za Rodina, a ovaj rad je jedan od njegovih najpoznatijih radova ikada napravljenih. Iza same izvedbe djela nalazi se cijeli konceptualni niz promišljanja o nastalom djelu. Misliac je prvobitno zamišljen kao poet koji gleda na Vrata pakla. U međuvremenu umjetnik je izveo skulpturu samostalno za Pariški salon 1904. godine i u kratkom vremenu skulptura je počela dobijati kulturni status koji uživa

danas. Skulptura predstavlja nagog muškarca koji zamišljen sjedi s rukom na bradi i često se koristi za predstavljanje filozofije. Rodin je dobio narudžbu od Muzeja dekorativnih umjetnosti u Parizu da izradi monumentalni ulaz u muzej. Poznata pod nazivom Vrata pakla predstavljaju jedno od najpoznatijih Rodinovih djela. Vrata pakla nadahnuta su Danteovim Paklom. Rodin nikada nije završio Vrata pakla ali su mu ona poslužila kao ishodište za veliki broj manjih komada od kojih je napravio samostalna djela, među najpoznatijim su Mislilac i Poljubac. „Skulptura, u užem smislu, trodimenzionalni objekt koji ima likovna svojstva (likovno obrađena površina, volumen, masa, materija, stvarni i virtualni prostor). U širem smislu, skulptura je objekt, skup objekata, prostorna instalacija objekata ili bilo koji fenomen nastao evolucijom ili revolucijom tradicije i discipline skulpture, odnosno odlukom umjetnika da ga tretira kao skulpturu. Umjetnost skulpture je diskurs, a to znači povijest, sistem i praksa umijeća stvaranja trodimenzionalnih objekata.“¹ Prošupljena masa skulpture nastaje potpunim prolaskom prostora kroz masu skulpture. Prostor tada slobodno struji, a volumen ga okružuje i obavija. Interakcija prostora i mase je intenzivna; prostor koji prolazi kroz masu jednako je važan kao i sama masa te je prostor sastavni dio skulpture.

Slika 3. Auguste Rodin, Poljubac 1882.

¹ Miško Šuvaković, Pojmovnik suvremene umjetnosti, stranica 573, Horetzky, Zagreb, 2005

Riječi velikog Rodina su glasile *"Skulptura je umjetnost ispupčenja i udubljenja, umjetnost oblika u igri svjetlosti i sjene."*

Također možemo spomenuti i hrvatskog velikana kiparstva i slikarstva umjetnika Gorana Petercola, rođen je 1949. godine u Puli. Kao i u mojem slučaju umjetnost Petercola bazira se na svjetlošću i njenom nedostatku. Na njegovoj izložbi skulpture naziva „spotlights“ upravo zbog toga što u sebi imaju reflektor koji reproducira svjetlost ili je instalacija prošupljena pa kroz nju prolazi (prirodna, umjetna) svjetlost. Petercol izlaže svjetlost (svjetlosni snop zaustavljen plohom u prostoru), a izvor svjetlosti je samo medij, oruđe. Naime Petercolove instalacije u većini slučajeva zahtijevaju odsustvo dnevne svjetlosti, stoga se izložbe Petercola mogu percipirati tek po sunčevom zalasku. Instalacije korespondiraju sa vanjskim svijetom. Također i vremenske neprilike (kiša, snijeg) utječu na teksturu metalnih ploha same svjetlosne instalacije. U zavisnosti od odabira materijala koji uvjetuju ponašanje svjetla umjetnik „kroji“ plohe koje su nastale prožimanjem površina u obasjanosti i tame. Svjetlost je prvi oblik koji modificira prostornu percepciju. Jedan od preduvjeta za sjenu je svjetlo i nekakva prepreka preko istog, to može biti prostorni element ili sam posjetitelj izložbe. U retrospekciji Petercolovih „Light-art“ skulptura prepoznata je i kao analitička povijest. Također umjetnik je sklon redukciji artistskih intervencija i sredstava u kojem estetski učinak umjetniku nije u prvom planu.

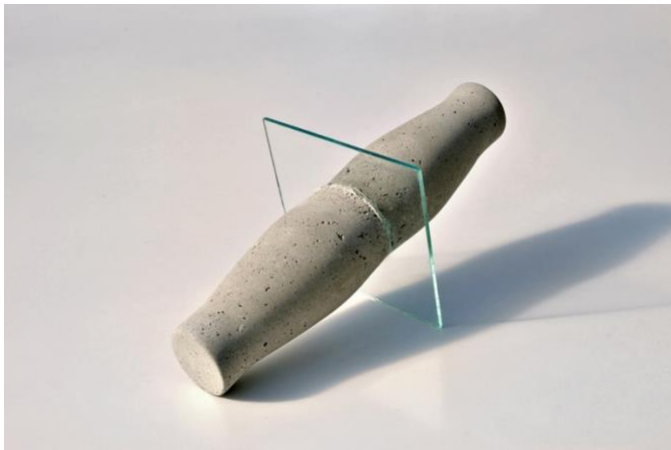
Slika 4. Goran Petercol, Inter(aktiv) 2009

Umjetnik se vodi pravilom koje nalaže post-moderna: „svijet nije sveukupnost misli nego značenja“. U međusobnoj interakciji galerijskog prostora i svjetla koji zajedno čine cjelinu umjetnosti, za svjetlost se čini da ima zasebnu prostornu interakciju. Svjetlost kao ishodište, sjena je ta u kojoj se događa radnja. U svakom slučaju, chiaro-scuro ima veliki značaj u Petercolovim instalacijama, prožimanjem umjetne svjetlosti pomoću reflektora odudara se od tradicionalne umjetnosti. “ Kao i svaka konvencijama i poviješću određena aktivnost, skulptura ima unutrašnju logiku i vlastita pravila. Pojam umjetnosti skulpture obuhvaća više različitih povijesnih formacija i skupova pravila, tako da postoji više pojmova umjetnosti skulpture. Svaki umjetnički trodimenzionalni objekt nije skulptura. Ako nemaju likovna skulpturalna svojstva, ready-madei, asamblaži i djela kinetičke umjetnosti ne moraju se definirati i prihvaćati kao skulptura. Dva su pristupa definiranju skulpture: (1) ontološka, morfološka i tehnomedijska definicija skulpture kao umjetničkog i estetskog trodimenzionalnog objekta koji ima skulpturalna svojstva; (2) relativistička i institucionalna definicija, koja skulpturu određuje kao povijesno promjenljivi sistem (disciplina, tradicija) konceptualnih, ontoloških, morfoloških i tehnomedijskih svojstava.“²

² Miško Šuvaković, *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, stranica 573, Horetzky, Zagreb, 2005

Slika 5. Goran Petercol, Sjene 2002

Slika 6. Goran Petercol, Simetrija 2009

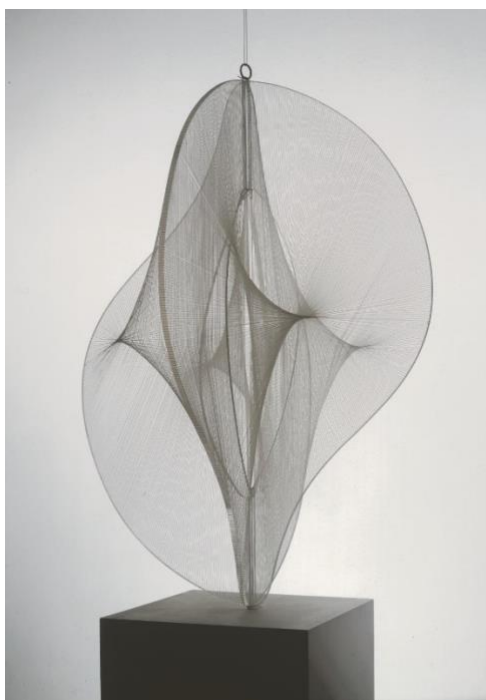
Naum Gabo, još jedan u nizu svjetski poznatih kipara i slikara. Rođen je 1890. godine u Rusiji. 1915. započinje kiparsku karijeru pod nazivom Naum Gabo, do 1920. godine prebacuje se na čisti konstruktivizam. „Evolucija skulpture kao umjetničke discipline u ontološkom smislu postoji kada se ova svojstva razvijaju i ističu. Po drugom stajalištu, skulptura je kao umjetnička disciplina vrsta

povijesne institucije koja obuhvaća različite vrste objekata, od ritualnih etnografskih predmeta, preko arhitektonskih elemenata i objekata, do tradicionalnog mimetičkog kipa i modernističkih asamblaža, ready-madea ili ljudskog tijela body arta. Zamisao skulpture je otvoreni koncept kojim se obuhvaćaju objektna i prostorna umjetnička djela nastala evolucijom likovnog pojma skulpture ili eksperimentima koji se ne pozivaju na ovu tradiciju, ali koriste objekte i prostor. Karakteristična su dva stava: (1) smatra se da ne postoje bitna ontološka, morfološka i tehnomedijska svojstva skulpture nego je pojam skulptura određen namjerama i definicijama umjetnika i kritike; (2) smatra se da pojam skulpturalnih likovnih svojstava može obuhvatiti i nove materijalne, tehnomedijske i konceptualne odrednice objekta i prostora. Povijest moderne i postmoderne skulpture višeznačan je i složen proces koji se odvija u napetosti, suprotstavljanju i razvoju potpuno različitih smjerova: prema idealu skulpture kao autonomne umjetničke discipline i prema konceptu skulpture kao najšireg područja bavljenja fenomenima, značenjima i vrijednostima objekta i prostora. Umjetnost skulpture ima prehistoriju, tj. naknadnim povijesnim interpretacijama arheološki, etnološki, ritualni i magijski predmeti (totemi, kipovi božanstava, hramovi, grobovi) se prepoznaju, objašnjavaju, interpretiraju i imenuju kao kiparska djela. Tradicija europske mimetičke skulpture je tradicija skulpture od antike do XIX. stoljeća. Modernistička skulptura je autonomna umjetnička disciplina koja ima specifična i originalna ontološka i morfološka svojstva (likovno obrađena površina, volumen, masa, materija, stvarni i virtualni prostor) skulpturalne forme. Modernistička skulptura razvija se od kraja XIX. stoljeća i njezini vodeći predstavnici su Auguste Rodin, Paul Gauguin, Edgar Degas, Constantine Brancusi, Henri Matisse, Pablo Picasso, Jacques Lipchitz, Julio Gonzales, Georges Vantongerloo, Oskar Schlemmer. Visoka modernistička skulptura nastaje sredinom 30-ih i njezin utjecaj se proteže do kraja 60-ih godina. Nastaje sintezom avangardnih eksperimenata i uobličjenjem nove autonomne skulpturalne vitalne i virtualne forme, u rasponu od figuralnog do apstraktnog.“³

³ Miško Šuvaković, *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, stranica 573, Horetzky, Zagreb, 2005

Slika 7. Naum Gabo, Kineticka konstrukcija 1919-1920

Slika 8. Naum Gabo, Linearna konstrukcija br.1 1970-1

Konstruktivizam je čisto tehničko majstorstvo i organizacija materijala. Objekt treba biti promatran u cijelosti i stoga neće biti uočljiv u stilu, već samo kao

proizvod industrijske narudžbe. Naum Gabo i njegov brat Antonie Pevsner su imali sklonost i najveći utjecaj ka modernoj skulpturi.

Slika 9. Naum Gabo, Spiralna tema 1941

4. POJAVA METALNIH KONSTRUKCIJA OD 19. STOLJEĆA

Završetkom 2. Svjetskog rata i završetkom krvavog razdoblja punog tuge i bola. Počinje teško razdoblje oporavka. U arhitekturi to znače novi, jači materijali koji su podložniji nepovoljnom vremenu, a i utjecaju sa ljudske strane. Nakon 2. Svjetskog rata ti novi materijali su najčešće (armirani)beton, te metalna odnosno čelična konstrukcija koja je uglavnom „gola“ i vidljiva. Kao primjer možemo uzeti najprepoznatljiviji simbol kako Pariza tako i cijele Francuske. Eiffelov toranj on je dobio ime po njegovom arhitektu i dizajneru Alexandreu Gustavu Eiffelu. Gradnja samog tornja započela je 1887. godine, a završen je 1889. godine. Ta fascinantna čelična konstrukcija odolijeva vremenskim neprilikama, a i dan danas je kao nova. Od toga ništa ne bi bilo da dizajner nije pomno sve promislio i dizajnirao. Tu je veliku ulogu imao istraživački dio kojim je preko formula iz fizike i matematike dobio određene jedinice za toliko masivnu monumentalnu građevinu bez pomicanja svih ovih godina. Gustave Eiffel je upotrijebio nov način temeljenja, te je na kesonima (pneumatički način temeljenja) podigao, u obliku vitke piramide, četiri rešetkasta nosača do visine od 300 m, gdje ih je platformom spojio s kupolom. Sadrži 3 dijela. Vrh prvog dijela se nalazi na visini od 57, drugi je na 115, a treći na 274 metra. Pri najvećem vjetru vrh tornja oscilira samo 12 cm, ali zato visina varira čak do 8 cm, pri najvećim temperaturama.

Slika 10. Eiffelov toranj, Gustave Eiffel

Metalna konstrukcija Eiffelovog tornja ima masu 7 300 tona, a ukupna masa je 10 100 tona. Pri takvoj težini i visini nije bilo mjesta za pogreške, a upravo je to najvažniji dio izrade kod umjetničkih djela- razmišljanje i skiciranje u svim uvjetima.

5. TEHNOLOŠKO-TEHNIČKI OPIS RADA

Nakon istraživanja, skica i promišljanja dolazim na ideju da bih za medij, u realizaciji završnog rada, mogao koristiti metal. Nakon nabave metalnih šipki promjera od jednog centimetra sa istih sam prvobitno skinuo sloj koji je oksidirao (zahrđao) kako bih spriječio ostatak oksidacije. Šipke sam izbrusio brusnim papirom. Nakon brušenja, metalne šipke mjerim metrom na određene dimenzije te ih režem, a po potrebi ih i savijam u oblik kružnice. Svako geometrijsko tijelo (kocka, piramida, valjak, stožac) prvo sam zasebno sastavio varenjem pomoću aparata za zavarivanje. Nakon što sam bio zadovoljan izgledom geometrijskih tijela počeo sam ih slagati u jednu cjelinu za početak povezivati ih pomoću metalne žice kako bih dobio realizirani privid zamišljene skulpture u prostoru. Slijedeći korak je bio zavariti svaki spoj gdje se šipke dodiruju i time omogućiti stabilnost, monumentalnost i čvrstoću rada. Rotiranjem rada smanjio sam broj dodirnih točki sa tлом te sam zavarao dodatne dvije šipke kako bi rad bio stabilan. Brusilicom sam izgladio sve zavarene spojeve. Crnim sprejom nanio sam 2 sloja boje tako da rad može stajati i izvan prostorije, a da vremenski uvjeti nemaju utjecaj na skulpturu. Boju nisam nanio samo zbog vremenskih uvjeta već i zbog samog koncepta svjetla i sjene. Na reflektore sam ugradio kabel električne instalacije kako bi se svijetla mogla spojiti na utičnicu od 220 volti te time proizvoditi jedini izvor svjetlosti u prostoru uperen u skulpturu.

Slika 11. Početak izrade završnog rada

Slika 12. Kocka i piramida

Slika 13. Spojeni svi željeni oblici

Slika 14. Proces rada

Slika 15. Sjena skulpture

Slika 16. Mentor i ja prilikom izrade završnog rada

6. LUMINO KONSTRUKCIJA 1

Inspiracijom kako akademskih umjetnika poznatih u povijesti tako i samoukih umjetnika započinem svoj koncept provedbe prošupljene skulpture. Metal sam odlučio koristiti jer svojim izgledom daje dojam hladnoće, težine i statičnosti, a zbog svoje čvrstoće je bio idealan medij. Ideja mogega završnog rada bila je prezentacija statičnog svijetla kroz prošupljeni volumen skulpture. Kroz prošupljenu skulpturu svijetlo prolazi iz više smjerova, točnije iz 3 smjera. Prolazeći kroz idejno rješenje skulpture, potragom za materijalima i samom idejom dolazim do spoznaje da bih mogao konstruirati prošupljenu, odnosno linijski istanjenu masu pomoću arhitektonskih čeličnih šipki (armature). Reflektori bacaju sjenu skulpture na zidnu plohu te time daje veću povezanost

rada i samog prostora u kojem je izložena. Išao sam na inter-medijalnost rada, odnosno rad koji se sastoji od više različitih medija, a tu su uključeni metal, galerijski prostor i samo svjetlo. Sama skulptura se sastoji od metalnih šipki (armature), a prateća skulpture su 3 reflektora bez kojih bi skulptura bila nepotpuna. Strast prema skulpturi od metala mi je došla u prvom semestru 3. godine fakulteta na kolegiju „obrada metala“ koju mi je predavao doc. art. Dejan Duraković. Ideja mog rada je da to nije samo jedna statična kompozicija iz jedne točke gledišta, već kako se skulptura obilazi tako se i kompozicija rada mijenja. Također ovaj rad je tek prvi u nizu serija koje planiram kroz budućnost napraviti.

Slika 17. Izloženi rad

Slika 18. Izloženi rad

7 .ZAKLJUČAK

Završetkom Drugog Svjetskog rata započinje novo razdoblje u arhitekturi i skulpturi, takozvana moderna, odnosno postmoderna koja nalaže svoja nova pravila „svijet nije sveukupnost misli nego značenja“. Skulptura, u užem smislu, trodimenzionalni objekt koji ima likovna svojstva (likovno obrađena površina, volumen, masa, materija, stvarni i virtualni prostor). U širem smislu, skulptura je objekt, skup objekata, prostorna instalacija objekata ili bilo koji fenomen nastao evolucijom ili revolucijom tradicije i discipline skulpture, odnosno odlukom umjetnika da ga tretira kao skulpturu. Zamisao skulpture je otvoreni koncept kojim se obuhvaćaju objektna i prostorna umjetnička djela nastala evolucijom likovnog pojma skulpture ili eksperimentima koji se ne pozivaju na ovu tradiciju, ali koriste objekte i prostor. Skulptura je kao umjetnička disciplina vrsta povijesne institucije koja obuhvaća različite vrste objekata. Razdoblje skulpture u moderni i post-moderni je složeni proces suprotstavljanja i razvoju potpuno različitih smjerova.

8. LITERATURA

Penelope J.E. Davies, Walter B. Denny, Frima Fox Hofrichter, Joshep Jacobs, Ann M. Roberts, David L. Simon, (2008). Jansonova povijest umjetnost prema sedmom američkom izdanju. Varaždin: Stanek

Miško Šuvaković, Pojmovnik suvremene umjetnosti, Zagreb, 2005

<https://www.hisour.com/post-war-modern-architecture-28038/>

https://assets.moma.org/documents/moma_catalogue_3305_300062118.pdf

<https://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft7c60084k&chunk.id=d0e511&toc.id=&brand=ucpress>

<https://www.xentity.com/world-war-ii-changed-the-us-approach-to-architecture/>

<https://www.britannica.com/art/Western-sculpture/Developments-after-World-War-II>

9. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Fotografija br. 1

https://www.google.com/search?q=nikola+vudrag&sxsrf=ALeKk00YA2eurzwR9qEu4qVHXoBRAb2W_g:1600104762518&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjFpuTflunrAhVJposKHU16A9oQ_AUoAXoECAsQAw&biw=1536&bih=722#imgrc=vJE2fC9h_N5YUM

Fotografija br. 2

[https://www.google.com/search?q=auguste+rodin+mislilac&sxsrf=ALeKk004qDgT75H9anKiV_dk6tR5ncwVEw:1600114777172&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=TEiaaXnm5vFINM%252CU-sPJ_oRFKOzfM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kTqMVxnSDFib9mNpwHJl_Iy7fxSYg&sa=X&ved=2ahUKEwj9nJKHvOnrAhXS-
yoKHZFMCxoQ9QF6BAgKECs&biw=1536&bih=722#imgrc=TEiaaXnm5vFINM](https://www.google.com/search?q=auguste+rodin+mislilac&sxsrf=ALeKk004qDgT75H9anKiV_dk6tR5ncwVEw:1600114777172&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=TEiaaXnm5vFINM%252CU-sPJ_oRFKOzfM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kTqMVxnSDFib9mNpwHJl_Iy7fxSYg&sa=X&ved=2ahUKEwj9nJKHvOnrAhXS-
yoKHZFMCxoQ9QF6BAgKECs&biw=1536&bih=722#imgrc=TEiaaXnm5vFINM)

Fotografija br. 3

https://www.google.com/search?q=auguste+rodin+poljubac&tbm=isch&ved=2ahUKEwiJ4emKvOnrAhXBOuwKHVrgADAQ2-cCegQIABAA&oq=auguste+rodin+poljubac&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAgAEB46BggAEAgQHjoECAAQGFCtpAFY3a8BYLKxAWgAcAB4AIABiAGIAbcHkgEDMC44mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=YNBfX4mxNsH1sAfawIOAAw&bih=722&biw=1536#imgrc=Byuj8FmekvZusM&imgdii=YyB4qfr_IuTCkM

Fotografija br. 4

https://www.google.com/search?q=goran+petercol+2009&sxsrf=ALeKk01RnArpAYJTdeK1chMIifndyGsjaFQ:1600160990877&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=4afSDVCYW3Y5RM%252CQ4NQ-OshmZlgwM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kRyMtMbXnf6rtR8ENW6PKhDXOUZnQ&sa=X&ved=2ahUKEwiD9Mab6OrAhWQiVwKHcl_C2QQ9QF6BAgKECs#imgrc=4afSDVCYW3Y5RM

Fotografija br. 5

<https://www.google.com/search?q=goran%20petercol%20%202009&tbm=isch&tbs=ring%3ACesJ9ZruNkisYWVAG6cMrsEw&hl=en&sa=X&ved=0CB0QuIIBahcKEwjA8P7SvOnrAhUAAAAAHQAAAAAQFA&biw=1519&bih=722#imgrc=aOq1vVLbI4ytAM>

Fotografija br. 6 <https://vizkultura.hr/pogled-izvan-konvencija/>

Fotografija br. 7

https://www.google.com/search?q=naum+gabo+kinetic&sxsrf=ALeKk022CQN4sgeriQd6tEqLmpLZ6Myqkg:1600115181797&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=mLDKvNFF7IluwM%252CnYG0OWokDBlOhM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kQvnnVTJgnYmYU5RYcj5st1gyRmR6A&sa=X&ved=2ahUKEwjzrIrIvenrAhWy-ioKHa4eAcAQ9QF6BAgLEDg&biw=1536&bih=722#imgrc=mLDKvNFF7IluwM

Fotografija br. 8

https://www.google.com/search?q=naum+gabo+kinetic&sxsrf=ALeKk022CQN4sgeriQd6tEqLmpLZ6Myqkg:1600115181797&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=mLDKvNFF7IluwM%252CnYG0OWokDBlOhM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kQvnnVTJgnYmYU5RYcj5st1gyRmR6A&sa=X&ved=2ahUKEwjzrIrIvenrAhWy-ioKHa4eAcAQ9QF6BAgLEDg&biw=1536&bih=722#imgrc=tADZHx-2b-0cRM&imgdii=VCrq1GrnBS_QNM

Fotografija br. 9

https://www.google.com/search?q=naum+gabo+spiral+theme&tbm=isch&ved=2ahUKEwiptLjNvenrAhUMO-wKHQ2TD4IQ2-cCegQIABAA&oq=naum+gabo+spiral+theme&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAgAEBg6BAgjECc6BAgAEB46BggAEAgQHjoECAAQQ1D76SVYv6ImYKwjJmgCcAB4AIABpwGIAaMQkgEEMC4xOJgBAKABAaoBC2d3cy13aXotawW1nwAEB&sclient=img&ei=-dFfX-nTAYz2sAeNpr6QCA&bih=722&biw=1536#imgrc=_I_FOv75nrVY-M

Fotografija br. 10

https://www.google.com/search?q=eiffel+tower&sxsrf=ALeKk02eJ63xnLTKoNZ23otAhDNercy20Q:1600115868813&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiM19aPwOnrAhVvwIsKHcQnAekQ_AUoAXoECCoQAw&biw=1536&bih=722#imgrc=bW2RmgMKpV1boM

Fotografija br. 11 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 12 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 13 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 14 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 15 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 16 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 17 Salonja Domagoj, autorska fotografija

Fotografija br. 18 Salonja Domagoj, autorska fotografija

